

Tema 1: Alfabet: grafies i dígrafs. Sil·laba: diftong i hiat.

Els sons que realitzem quan parlem, podem representar-los en l'escriptura amb ajuda de les lletres. *El conjunt de lletres amb què escrivim en una llengua constitueix el seu alfabet o abecedari*, per açò diem que és analfabeta la persona que no sap llegir ni escriure.

Unes grafies de l'alfabet representen sons consonàntics (els produïm amb ajut de la llengua, els llavis, les dents, el nas...) i unes altres representen sons vocàlics (sense intervenció d'aquests elements).

En valencià tenim:

5 lletres per als vocàlics: **a, e, i, o, u**

19 per als consonàntics: **b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, y, z**

Algunes apareixen també modificades:

Vocals: **à, è** (e oberta), **ò** (o oberta), **é** (e tancada), **í, ó** (o tancada), **ú, ï, ü**

Consonant: **ç** (ce trencada)

En castellà no existeixen algunes d'elles (à, è, ò, ï, ç) i n'hi ha una (*ñ*) que no utilitzem en valencià.

Mentre en valencià només utilitzem la grafia **y** en el grup NY per a representar el mateix so que la *ñ* castellana (ex: **Espanya**) i en noms estrangers (ex: **Nova York**),

Igual que en castellà, només utilitzem **k** i **w** en noms estrangers (ex: **Ankara, Míkonos; Rwanda, Zimbabwe**). I, encara que la **h** és muda i no es pronuncia, es realitza aspirada en algunes onomatopeies (ex: **ha!, he!**) i en algunes paraules estrangeres (ex: **haixix, hàndicap**).

Lletrejar és dir el nom de cada una de les lletres d'una paraula. Encara que la major part de lletres en valencià sonen igual que en castellà i tenen el mateix nom, algunes es pronuncien de manera diferent (**c, g, j, z**) i unes altres tenen nom distint: **h** (hac), **v** (ve), **x** (ics = xeix), **y** (i grega).

Diferents VOCALS en valencià i castellà

La correspondència de vocals entre valencià i castellà no sempre coincideix.

Ex: **Sardenya/Cerdeña, Alacant/Alicante,**

Hi ha vocals en valencià que en castellà corresponen a un diftong.

Ex: **bé/bien, pell/piel, sinistre/siniestro**

En alguna ocasió és al contrari.

Ex: **Lleida/Lérida, clau/llave**

I en uns altres la diferència afecta més d'una vocal.

Ex: **Empar/Amparo, rave/rábano, meravella/maravilla, esternut/estornudo**

LA SÍL·LABA

Cada colp de veu amb què pronunciem una paraula s'anomena síl·laba. Segons el nombre de síl·labes, les paraules són:

Monosíl·labes (ex: **Xest**)

Polisíl·labes (ex: **Xa-ló**)

Cada síl·laba té una vocal, que és el nucli de la síl·laba perquè és on cau el colp de veu. Una consonant no porta mai accent ni forma ella sola una síl·laba, per açò podem trobar síl·labes sense consonant (ex: *o/i/a*) però no sense vocal.

COMBINACIONS DE VOCALS

Si en una paraula hi ha escrites dues vocals una al costat de l'altra, pot passar que:

- a) Formen **diftong** perquè se pronuncien juntes, en el mateix colp de veu, formant part de la mateixa síl·laba (ex: **mai, au, creu, riu, hui, ba-iard, du-ies, esti-uar, bo-uer**).
- b) Estiguen en **hiat** perquè se pronuncien per separat, en síl·labes distintes (**havi/a, di/es, avi/ons, ra/im, ve/ins, ro/í**).
- c)

El nombre de síl·labes d'un mot correspon al nombre de vocals que té, separades o no per consonants (ex: **con-vent, ous, co/i/es**).

Fixa't !

- Nota la diferencia entre els **dígrafs** QU i GU (ex: **aquella, guerrejar**) i les consonants Q i G seguides dels **diftongs** UA, UO, ÜE, ÜI (ex: **quaranta, quocient, eqüestre, obliquitat**). En el dígraf la U no sona i en el diftong sí.
- I/U tenen valor consonàntic a principi de paraula seguides de vocal (ex: **io/ga, huit**) o entre vocals quan es pronuncien amb la vocal següent (ex: **du/ia, co/uen**).
- Ï/Ü amb dièresi o accent NO formen diftong i es pronuncien separades de la vocal anterior (ex: **ra/im, pe/üc**) i de la posterior (ex: **co/i/es**).
- Ü precedida de Q/G es pronuncia i forma diftong amb E/I (ex: **ungüent, pingüí**).